

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Kd. Simon Folbert		OP SA 17–20
Handledare		
Prof. Jerker Widén		Antal ord: 11 983
Beteckning	Kurskod	
	1OP415	
KRAFTSAMLING – EN TIDLÖS SJÄLVKLARHET?		
<u>ABSTRACT:</u>		
<p>Theorists of military effectiveness have, through the course of time, developed principles explaining ways in which victory is efficiently enabled in battle. However, as a result of technological developments as well as a lack of empirical research, the principle of concentration is now questioned in terms of its explanatory value when applied in the context of modern naval warfare. Its questioning finds even more foundation in light of the fact that it still has a place in naval doctrines. This study therefore aims to examine whether the fundamental basics of the principle are applicable as a concept leading to success in modern naval operations where missiles are used as the main source of weaponry. Thus, are theories on concentration of force, formed by <i>Sun Zi</i>, <i>Antonie- Henri Jomini</i> and <i>Alfred Thayer Mahan</i>, used to create a theoretical framework which then functions as an analytical tool in analysing the Israeli success in 1973 and the Argentine failure in 1982. Accordingly, the result of this analysis offers convincing evidence for the principle of concentration in terms of its continued applicability in modern naval warfare in spite of environmental changes caused by technology. However, more research is needed if further conclusions are to be drawn in terms of generalizability.</p>		
<u>Nyckelord:</u>		
Krigföringsprinciper, Kraftsamling, Sjöstrid, Ny teknik, Sun Zi, Mahan, Jomini.		

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1 BAKGRUND.....	3
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.3 FORSKNINGSOVERSIKT.....	4
1.4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.5 AVGRÄNSNINGAR	9
1.6 DISPOSITION	10
2. METOD	11
2.1 FORSKNINGSDSIGN OCH GENOMFÖRANDE	11
2.1.1 <i>Fallstudie</i>	13
2.2 MATERIALDISKUSSION.....	15
2.2.1 <i>Val av fall</i>	15
2.2.2 <i>Material & Källkritik</i>	16
2.3 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÅGANDEN.....	17
2.4 RELIABILITET, VALIDITET, INTERSUBJEKTIVITET OCH GENERALISERBARHET	17
3. TEORI	19
3.1 VAL AV TEORI.....	19
3.1.1 <i>Argument för och kritik mot teori</i>	19
3.2 FAKTORER FÖR KRAFTSAMLING	21
3.1.1 <i>Splittra motståndaren</i>	21
3.1.2 <i>Koncentrera enheter</i>	21
3.1.3 <i>Planering</i>	22
3.1.4 <i>Underrättelse</i>	22
3.1.5 <i>Effektiv vapenverkan</i>	23
3.3 OPERATIONELLA INDIKATORER.....	24
3.2.1 <i>Splittra motståndaren</i>	24
3.2.2 <i>Koncentrera enheter</i>	25
3.2.3 <i>Planering</i>	25
3.2.4 <i>Underrättelse</i>	25
3.2.5 <i>Effektiv vapenverkan</i>	25
3.4 ANALYSVERKTYG.....	26
4. ANALYS.....	27
4.1 ANALYS YOM- KIPPUR.....	27
4.2 ANALYS FALKLANDSKRIGET.....	30
4.3 RESULTATSAMMANSTÄLLNING	35
5. AVSLUTNING.....	36
5.1 BESVARANDE AV FRÅGESTÄLLNING.....	36
5.2 DISKUSSION.....	36
5.2.1 <i>Resultatdiskussion</i>	36
5.2.2 <i>Metoddiskussion</i>	37
5.3 BIDRAG TILL YRKESPRAKTIKEN	38
5.4 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	39
LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING.....	40

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Rollen som officer har historiskt sett inneburit ett chefskap med målet att finna vägar som leder till seger inom krigföring. Det har därav funnits en naturlig efterfrågan av konkreta teoretiska verktyg som leder till framgång i det militära yrket. Militära tänkare har således, genom tidens förlopp, arbetat med att skapa framgångskoncept att förmedla till dessa praktiska utövare¹. De första tankarna som går att härleda till de koncept vi idag ser som krigföringsprinciperna har rötter från 500 f.Kr genom den militära tänkaren Sun Zi och har sedan behandlats av flera framstående teoretiker.² Dessa teorier bidrar idag med en grund för praktiska utövare att stå på. Verktygen kan dock, mot bakgrund av dess ursprung, endast ses som en samling av flera tänkares idéer trots att de idag behandlas som i stort sett allmängiltiga.³ Det är likväl av fortsatt populär åsikt att se dessa principer som universella och tidlösa, oberoende av geografi och teknologi. Som konsekvens medför detta tankesätt en underskattning av de gränser som tidens gång och dess innovationer kan komma att sätta för principernas moderna giltighet.⁴ Det vetenskapliga problemet denna studie avser undersöka är funnet i en av dessa krigföringsprincipers applicerbarhet i den moderna sjöstriden.

1.2 Problemformulering

”Today navies can exploit technology to create a concentrated effect from dispersed forces, in a manner that writers of classic maritime strategy could not have anticipated fully”⁵

Principen om kraftsamling har genom tiden, i rollen som en självklar framgångsfaktor, bidragit med instruktioner om hur militära resurser ska koncentreras. För den praktiska utövaren har detta inneburit instruktioner till styrkor kopplat till deras vapenverkan, en förmåga som inom

¹ Ångström, Jan & Widén, Jerker, *Contemporary military theory: the dynamics of war*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015, 76.

² Ångström, Jan & Widén, Jerker (2012) Adopting a Recipe for Success: *Modern Armed Forces and the Institutionalization of the Principles of War*, *Comparative Strategy*, 31:3, 263-285, DOI: 10.1080/01495933.2012.692240, 274.

³ Ångström & Widén, *Contemporary military theory*, 2015, 79.

⁴ Makarov, Stepan Osipovich, *Discussion of questions in naval tactics*, Naval Institute Press, Annapolis, Md., 1990, xi.

⁵ Speller, Ian, *Understanding naval warfare*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2014, 109.

sjöstriden styrts utifrån de räckvidder som fartygens vapensystem haft.⁶ Sjöstrid har vidare, i takt med teknologiska framsteg, idag nått en tid förstådd som ”*the era of robotics*” vilken karaktäriseras av långräckviddiga sjömålsrobotar som huvudmedel för sjöstridskrafter.⁷ Wayne Hughes lyfter vikten av att sjötaktiker studerar förändringar i krigföringens kontext och de konstanter som finns kvar.⁸ I detta fall har tekniken tagit sjöstriden till en ny era, vilket enligt Widén och Ångström dessutom gett upphov till en debatt kring kraftsamling och dess moderna giltighet.⁹ Frågan som återstår blir följaktligen om principen är en tidlös konstant, och därav fortsatt applicerbar som framgångskoncept, trots en ny kontext. Detta är dock särskilt tveksamt mot bakgrund av att principen om kraftsamling, i många fall, anses påverkas av ny teknologi i en större utsträckning än andra principer.¹⁰

Ytterligare stöd för problematiken finns i faktumet att framgångsprinciperna som används idag, bland annat funna i svenska ”*Taktikreglemente för Marinstridskrafter*” och däribland även kraftsamling,¹¹ inte testas mot moderna fall där sjömålsrobotar använts.¹² I samband med detta är sjöslag ett ovanligt förekommet fenomen vilket ytterligare belyser denna problematik.¹³ Widén och Ångström menar därtill att fler systematiska empiriska prövningar är nödvändiga för att säkerställa dessas moderna giltighet.¹⁴ Mot bakgrund av detta, kan principen om kraftsamling inte längre ses som självklar, och en undersökning av dess förklaringskraft i den moderna sjöstriden är därför nödvändig.

1.3 Forskningsöversikt

Detta avsnitt avser skapa en bild av forskningsläget kring krigföringsprincipen kraftsamling. Eftersom kraftsamling anses vara en allmängiltig princip och applicerbar för samtliga vapengrenar är forskningsläget i viss mån tvådelat. Först presenteras forskning om kraftsamling

⁶ Hughes, Wayne P. Jr. (1986) *Naval Tactics and Their Influence on Strategy: Naval War College Review*: Vol. 39 : No. 1 , Article 1, 9-11.

⁷ Hughes, Wayne P. & Girrier, Robert, *Fleet tactics and naval operations*, Third edition., Naval Institute Press, Annapolis, Maryland, 2018, xxxi.

⁸ Hughes, *Naval Tactics and Their Influence on Strategy*, 1986, 9.

⁹ Ångström & Widén, *Contemporary military theory*, 2015, 84.

¹⁰ Morgan, John G & Mc Ivor, Anthony D, Rethinking the principles of war: *United States Naval Institute*. Proceedings ; Annapolis Vol. 129, Iss. 10, (Oct 2003), 3.

¹¹ Försvarsmakten, *Taktikreglemente för marinstridskrafterna*, Försvarsmakten, Stockholm, 2010, 01-22.

¹² Hughes, *Fleet tactics and coastal combat*, 2000, 3

¹³ Hughes, Wayne P. (red.), *The U.S. Naval Institute on naval tactics*, Naval Institute Press, Annapolis, Maryland, 2015, xi.

¹⁴ Ångström & Widén, *Adopting a Recipe for Success*, 2012, 280.

inom krigföring i allmänhet och sedan specifikt inom sjöstrid. Den forskning som berör principens allmänna karaktär möjliggör relevanta insikter om hur det berör sjöstrid då dessa har för avsikt att vara oberoende av vapengren. Forskningsöversikten kan vidare bidra med förväntningar kring arbetets slutgiltiga resultat.¹⁵

Jerker Widén och Jan Ångström presenterar i deras artikel ”*adopting a recipe for success*” kontroversen mellan hur krigföringsprinciperna ska förstås. Dessa förståelser kategoriseras som teorier eller som praktiska redskap, det vill säga som riktlinjer för framgång eller som underlag för att analysera framgång. Dock menar författarna att det ännu inte finns bevis för att varken den första eller andra förståelsen bär någon form av sanning.¹⁶ Författarna problematiserar den förstnämnda förståelsen genom att exemplifiera vanligt förekommande beskrivningar av kraftsamling, vilket är att trupper ska kraftsamla mot punkter av *avgörande betydelse* för motståndaren. Widén och Ångström menar dock att punkter av sådan avgörande karaktär sällan kan utrönas innan krigets slut. Principerna bidrar likväl, oavsett förståelse och förklaringskraft, med ett underlag som gör att dagens tänkare inte behöver börja med ett tomt papper.¹⁷ För att principerna ska bära sanning menar författarna, som redan nämnts, att empiriska tester av dessa är nödvändiga, vilket inte har gjorts i tillräckligt stor utsträckning.¹⁸

Till skillnad från författarna ovan fokuserar John G. Morgan och Anthony D. Mc Ivor i artikeln ”*rethinking the principles of war*” specifikt på krigföringsprincipernas roll i dagens krigföring.¹⁹ Författarna ifrågasätter huruvida dessa principer, som dessutom infinner sig i sjöstridskrafters doktriner, fortfarande är aktuella och lyfter bland annat ny teknik och principernas ålder som argument för att de inte skulle vara det.²⁰ Författarna kopplar därefter den tekniska utvecklingen till kraftsamling och argumenterar för att denna princip, i synnerhet, påverkas av teknikens utveckling. De fortsätter genom att argumentera för att det viktiga i principen kanske inte bara är att vara numerärt överlägsen motståndaren. Det huvudsakliga budskapet skulle istället

¹⁵ Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*, 2., [rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, 18.

¹⁶ Ångström & Widén, *Adopting a Recipe for Success*, 2012, 264.

¹⁷ Ibid, 265

¹⁸ Ibid, 280

¹⁹ Morgan & Mc Ivor, *Rethinking the principles of war*, 2003, 1.

²⁰ Ibid, 2.

kunna vara mer abstrakt. Dessa resonemang leder författarna till hypoteser om att kraftsamlingsprincipen efterföljs genom att samla din effekt med ”beständig precision”.²¹ Det är dock beskrivningar likt denna som Widén och Ångström ifrågasätter. Författarna prövar dessutom inte sina resonemang mot empiriska fall.

I likhet med Morgan och Mc Ivor ifrågasätter Robert R. Leonard principen om kraftsamling i dagens krigföring. Författaren beskriver hur informationsåldern har kommit att falsifiera de gamla krigföringsprincipernas funktion. Leonard menar dock att principen om kraftsamling aldrig varit applicerbar som ett koncept för framgång i någon typ av krigföring.²² Han menar därtill att den tekniska utvecklingen snarare har fått trupper att behöva skingras än att kraftsamlas.²³ Detta stödjer Morgan och Mc Ivors argument om att teknikens utveckling i synnerhet påverkar principen om kraftsamling. Leonard ger exempel redan från år 1861 i hur den tekniska utvecklingen gav upphov till långräckviddiga, träffsäkra och kraftfulla vapen vilket gjorde kraftsamlade motståndargrupper till lätta mål.²⁴ Leonard avslutar sitt kapitel om kraftsamling med att konkludera att kraftsamling som princip är död, istället är precision det eftersträvar.

James R. Holmes har skrivit en artikel där den moderna sjöstriden är huvudämnet. Författaren analyserar en eventuell framtida konflikt till sjöss mellan USA och Kina och drar slutsatser som direkt relaterar till ämnet om kraftsamlings moderna applicerbarhet. I första hand finner författaren att USA:s sjöstridskrafter behöver optimeras efter Wayne Hughes rekommendationer om vad som leder till taktisk framgång.²⁵ Detta innefattar huvudsakligen längre räckvidder på de vapensystem som sjöstridskrafterna innehar vilket senare härleds till vikten av att åter igen förhålla sig till Mahans klassiska princip om kraftsamling inför framtida operationer. Räckvidderna anses möjliggöra en effektiv applicering av kraftsamlingsprincipen inför framtiden vilket ställer Holmes i en kontrovers mellan de tidigare nämnda författarna Leonard, Morgan och Mc Ivor.²⁶ Principen om kraftsamling anses sålunda av författaren vara aktuell för moderna sjöstridskrafter men det är den tekniska utvecklingen, som i andra fall anses falsifiera principen,

²¹ Morgan & Mc Ivor, *Rethinking the principles of war*, 2003, 3.

²² Leonhard, Robert R, *The principles of war for the information age*, Presidio, Novato, CA, 1998, 94.

²³ Leonard, *The principles of war for the information age*, 1998, 97.

²⁴ Ibid, 100.

²⁵ James R. Holmes, (2009) *China's Way of Naval War: Mahan's Logic, Mao's Grammar, Comparative Strategy*, 28:3, 217-243, DOI: 10.1080/01495930903025268, 236.

²⁶ James R. Holmes, *China's Way of Naval War*, 2009, 238.

som i detta bedöms möjliggöra dess applicering. Holmes slutsatser baserar sig i välgrundade hypoteser om hur framtiden kan se ut.

Ytterligare ett angreppssätt för ämnet bidrar Theodore C. Taylor med. Han skriver om kraftsamling inom sjöstrid mot bakgrund av William Lanchesters matematiskt förklarande metod. Denna bestod av matematiska härledningar för att bevisa principens funktion, till skillnad från de vanligt förespråkade empiriska valideringarna. Lanchester framhävde en problematik i att kända sjöteoretiker och stora förespråkare för kraftsamling, så som Mahan, begränsade sina motiveringar för principen till verbala filosofiska tankar med fäste i historiska exemplifieringar. Lanchesters matematiska härledningar bidrog istället med tydliga kvantitativa insikter om principens förklaringskraft.²⁷ Taylor menar, till skillnad från i synnerhet Leonard, att det är osannolikt att trots nya metoder och tekniska hjälpmedel finna nya principer för krigföring. Däremot går det att titta tillbaka på gamla teorier och på så sätt få större förståelse för de principer vi redan känner till.²⁸ Noterbart i artikeln är att Lanchesters matematiska uttryck talar för att genom kraftsamling möjliggörs en kraftfull effekt gentemot motståndaren i taktiska sammanhang.²⁹ Lanchesters teori tar med andra ord varken precision eller avgörande betydelse i beaktande utan dessa beräkningar talar för att en kraftsamlande styrka, det vill säga en styrka med kvantitativt större förmåga till vapenverkan, kommer segra över sin motståndare.

James P. Levy behandlar i en artikel de möjligheter som 1930-talets vapenutveckling innefattade.³⁰ Hans analyser resulterar i en diskussion om hur sjöslags ovanlighet lett till att teknologin, det vill säga förmågor i vapenverkan, har dikterat och styrt taktiken inom sjökrigföring.³¹ Den centrala rollen som kraftsamling har i sjöstrid påvisas därav ytterligare i och med dess tidigare sammankoppling med vapenverkan. Huruvida dagens högteknologiska vapen påverkar principens förklaringskraft står fortfarande obesvarat. Den för nuvarande abstrakta förståelsen om vad som är aktuellt för sjöstrid menar Levy vidare leder till de icke konsekventa resultat som analyser om framgångsrik taktik påvisar.³² Detta påstående är i synergi med vad som går att

²⁷ Taylor, Theodore C., (1985) Tactical Concentration and Surprise-in Theory: *Naval War College Review*, Vol. 38: No. 3, Article 4. Available at: <https://digital-commons.usnwc.edu/nwc-review/vol38/iss3/4>, 42.

²⁸ Taylor, *Tactical Concentration and Surprise-in Theory*, 1985, 43.

²⁹ Ibid, 45.

³⁰ Levy, James P., (2012) Royal Navy Fleet Tactics on the Eve of the Second World War: *War in History*, Vol. 19, no. 3: 379-95. Accessed April 16, 2020. www.jstor.org/stable/26098480, 380.

³¹ Levy, *Royal Navy Fleet Tactics on the Eve of the Second World War*, 2012, 394.

³² Ibid, 395.

utröna utifrån forskningen ovan. Nya vapensystem med nya krigföringsmöjligheter anses således å ena sidan förstärka förmågan till effektiv kraftsamling, å andra sidan falsifiera dess moderna applicerbarhet.

I övrigt har även etablerade moderna sjöteoretiker funnit sig i en kontrovers kring principen om kraftsamling. Ian Speller konkluderar att de stora sjöteoretiker som funnits genom tiden omöjligt kunnat förutspå den tekniska utvecklingen vi ser idag, synnerligen inte i den utsträckning som den har kommit att problematisera principen om kraftsamlings moderna applicerbarhet.³³ Makarov menar i likhet med Geoffrey Till att den tongivande sjöteoretikern Mahan förespråkade bland annat kraftsamling, ovetande om hur nya vapen förändrar dessa principers explicita innebörd. Han menade vidare att den ofrånkomliga påverkan som sådana innovationer innebär går obemärkt förbi sjöteoretikers medvetenhet på grund av att sjöstrider sällan förekommer.³⁴ Till, å andra sidan, hänvisar till bland annat den ovan kritiserade Mahan i ett avsnitt ur *Seapower*, som beskriver hur taktisk kraftsamling är ett mål i sig för att kunna uppnå sjökontroll.³⁵

Slutsatser om forskningsläget

Forskningsläget om kraftsamlings moderna applicerbarhet är osystematiskt och lämnar inte utrymme för slutsatser kring dess förklaringskraft i den moderna sjöstriden. Det synliggör dock att principen, i kontexten av sjöstrid, i synnerhet påverkas av tidens gång mot bakgrund av de tekniska innovationer som detta medför. Det finns också en kontrovers om huruvida dessa innovationer möjliggör effektiv kraftsamling eller falsifierar dess applicerbarhet i moderna operationer. Problemet belyses också utifrån faktumet att översikten inte tillförde några tydliga förväntningar på resultatet av denna studie. Detta förmodas vara ett facit den identifierade forskningsluckan, vilken är en avsaknad av empiriska tester på principen i moderna fall. Den nuvarande abstrakta förståelsen för taktik inom sjöstrid, specifikt kraftsamling, påvisar därmed det nödvändiga i att testa denna framgångsprincipen mot moderna fall. Att forskning pekar i olika riktningar bidrar dessutom med motiv och relevans till undersökningar som denna.³⁶

³³ Speller, *Understanding Naval Warfare*, 2014, 109.

³⁴ Makarov, *Discussion of questions in naval tactics*, 1990, ix.

³⁵ Till, Geoffrey, *Seapower: a guide for the twenty-first century*, Fourth edition., Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, 212-213.

³⁶ Ekengren & Hinnfors, *Uppsatshandbok*, 2012, 16.

1.4 Syfte och frågeställning

Denna studie syftar till att, utifrån ovan presenterad forskningsöversikt, undersöka om det centrala och grundläggande i teorin om kraftsamling är applicerbart som framgångskoncept i modern sjöstrid. Undersökningen kan således bidra till att bedöma principens allmängiltighet såväl som dess fortsatta applicerbarhet i dagens sjöstrid, alternativt falsifiera sådana påståenden. Detta görs genom att undersöka två moderna fall, utifrån klassiska förståelser av principen, i syfte att undersöka dessa med betoning på kärnan i teorin.

Frågeställning:

- I vilken utsträckning kan principen om kraftsamling förklara framgång i modern sjöstrid?

1.5 Avgränsningar

Med anledning av att studera moderna konflikter utgör arbetets inledande avgränsning att dess fall, i enlighet med ovan syfte, representerar en modern kontext. Speller definierar modern sjöstrid som de strider som inträffat förhållandevis nyligen, och lämnar det till betraktaren att definiera vad detta innebär.³⁷ I detta arbete, och i dess studerade kontext, bestäms detta inkludera fall där sjömålsrobotar använts som huvudstridsmedel. Därför avgränsas studien till att endast analysera sjöstrider där sjömålsrobotar använts. Denna process förklaras utförligare under 2.2.2 ”Val av fall”.

Det teoretiska ramverket avgränsas också till att endast bestå av teorier utformade av tre teoretiker; *Sun Zi*, *Antonie- Henri Jomini* och *Alfred Thayer Mahan*. Detta med anledning av att det finns ett stort utbud av teoretiker som behandlat principen om kraftsamling, men dessa anses bilda en välrepresenterad bild av fenomenets centrala innebörd vilket ges utförligare förklaring under avsnitt 3.1 ”Val av teori”.

Det är kraftsamling på den taktiska nivån som problematiseras vilket medför att eventuella strategiska faktorer inte kommer tas i beaktande under studiens genomförande. Då arbetet syftar till att förklara teorin i kontexten av sjöstrid kommer varken flygstridskrafter eller markstridskrafter vara underlag för analys.

³⁷ Speller, *Understanding naval warfare*, 2014, 2.

1.6 Disposition

Efter detta inledande kapitel följer ett om studiens metod. Metoden introduceras innan teorin i syfte att presentera undersökningen i en logisk kedja.³⁸ Detta introducerar läsaren tidigt med den förståelse som krävs för att med enkelhet och transparens följa arbetet. En tidigare redogörelse av teorin hade riskerat skapa onödig förvirring kring tillvägagångssättet och den teoretiska behandlingen. Kapitlet består fortsatt med beskrivning av forskningsdesign, motiveringar av den valda metoden samt efterföljande diskussioner kring validitet, reliabilitet, generaliserbarhet och intersubjektivitet. Vidare innefattar kapitel tre arbetets teori med tillhörande motiveringar kring teorivalen. Här framställs även studiens analysverktyg. De faktorer och operationella indikatorer som arbetas fram presenteras med fördel i tabeller mot bakgrund av att ge läsaren en överskådlig bild inför analysen. I kapitel fem sker sedan arbetets analys varpå empirin separat analyseras utifrån varje faktor. Avslutningsvis presenteras resultatet av analysen. Det sista kapitlet innehåller frågeställningens besvarande följt av diskussioner kring resultat, generaliserbarhet, bidrag till yrkespraktiken och förslag på fortsatt forskning.

³⁸ Ekengren, & Hinnfors, *Uppsatshandbok*, 2012, 132–134.

2. Metod

I detta kapitel presenteras undersökningens forskningsdesign och genomförande följt av en materialdiskussion och arbetets forskningsetiska överväganden. Kapitlet avslutas med en diskussion kring reliabilitet, validitet, intersubjektivitet och generaliserbarhet. Kapitlet syftar till att ge läsaren en insyn i arbetets olika vägval som huvudsakligen gjorts mot bakgrund av att ge studien den systematik tidigare forskning saknar.

2.1 Forskningsdesign och genomförande

Hur forskningsdesignen ser ut är ett av de viktigaste valen i en studie.³⁹ Denna empiriska studie är förklarande med utgångspunkt i teorin *kraftsamling* och den faller därför inom ramen för en teoriprovande undersökning.⁴⁰ Arbetet kommer med andra ord att pröva, med hjälp av ett framtaget analysverktyg, om orsak och verkan, i detta fallet *kraftsamling* respektive framgång, får stöd i ett representativt empiriskt material.⁴¹ Fördelen med en sådan deduktiv ansats, där empirin kan bekräfta teorin, är att utan empiriskt stöd kan teorier inom vetenskapen bli spekulativa.⁴²

Arbetet undersöker ett påstått orsakssamband mellan *kraftsamling* och *framgång i modern sjöstrid*. Principen om *kraftsamling* får därmed en plats i det analytiska verktyget som oberoende variabel och ska följaktligen förklara den beroende variabeln *framgång i modern sjöstrid*.⁴³ Detta samband kräver ett antal förklaringar i syfte att göras mätbart, således kausala mekanismer mellan *kraftsamling* och *framgång*. Dessa förklaringar, förstådda som mellanliggande variabler, möjliggör på det sättet en undersökning om relationen mellan arbetets beroende och oberoende variabler.⁴⁴

Arbetet har därigenom sin början i teorin och den process som gör den mätbar. Detta genomförs genom kvalitativa textanalyser av utvalda teoretikers tankar om hur *kraftsamling* uppnås, vilket leder till faktorer, det vill säga mellanliggande variabler, för en framgångsrik *kraftsamling*.

³⁹ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017, 87.

⁴⁰ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2017, 89.

⁴¹ Ibid, 41.

⁴² Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2003, 35.

⁴³ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2017, 52.

⁴⁴ Ibid, 79–80.

Textanalyserna sker sedan stegvis, en faktor åt gången, och presenteras i stycken som synliggör det som i teorin lett till identifieringen av respektive faktor. Avslutningsvis presenteras samtliga faktorer som identifierats ur teoribildningen i en tabell (se *Tabell 1: Sammanfattning av faktorer*). Dessa faktorer blir de mellanliggande variabler som är grunden för arbetets analysverktyg och fungerar sedan som, enligt det ovan sagda, kausala mekanismer mellan arbetets beroende och oberoende variabler. I analysverktyget presenteras även de tillhörande operationella indikatorerna för respektive variabel. Relationen mellan undersökningens variabler tydliggörs nedan:

Figur 1: Relation mellan variabler

Vidare slutförs analysverktyget genom operationaliseringsprocessen, vilket är processen då arbetets teoretiska definitioner tilldelas indikatorer inför analysen.⁴⁵ Översatt till denna undersökning blir detta förloppet som gör de mellanliggande variablerna möjliga att indikera i empirin. Sålunda kommer processen resultera i de operationella indikatorerna som gör verktyget användbart inför arbetets analysdel genom att bidra med anvisningar för hur mätningen kommer gå till. Det vitala i denna del av undersökningen blir därmed att säkerställa en bra överensstämmelse mellan variablerna och indikatorerna.⁴⁶ Detta görs genom att hänvisa till de delar av teorin som indikatorerna har anknytning till. Dessa anknytningar samt tankegångar redovisas sedan för läsaren (se avsnitt "3.3 Operationella indikatorer"). Arbetets mellanliggande variabler anses vidare vara indikerade i empirin då minst en av indikatorerna förekommer i texterna.

Fortsättningsvis används den kvalitativa textanalysen för arbetets teoretiska konkretisering då den bidrar med den eftersträlvade systematik som undersökningen är i behov av. Detta säkerställer att det väsentliga innehållet i teoribildningen om kraftsamling ingår i arbetets analys-

⁴⁵ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 56.

⁴⁶ Ibid, 22.

verktyg. Detta metodologiska angreppssätt representerar en systematik som innebär att läsningen kräver en bakomliggande förståelse för den kontext fenomenet ingår i.⁴⁷ Metoden är således användbar i undersökning mot bakgrund av att arbetets författare har en bakomliggande förståelse för fenomenet, vilket uppvisas under arbetets inledande kapitel. Metoden anses också fånga in det centrala i teorin vilket blir särskilt användbart utifall att teoribildningen inte tydligt presenterar de faktorer som leder till kraftsamling.⁴⁸

En uttalad tolkningsmetod är ett värdefullt redskap i denna typ av studie. Tolkningen kräver dock tydliga kriterier som gör att läsaren förstår författarens resonemang.⁴⁹ Kriterierna för arbetets analys är fastställda i linje med analysverktygets indikatorer, men för framtagningen av faktorerna i teorin behövs ytterligare tydlighet. Framtagningen kommer ske genom en uttolkarorienterad strategi, vilket i denna undersökning innebär att mönster och enskildheter kommer tas i beaktande vid läsningen.⁵⁰ Därav synliggörs författaren av detta arbetes tankegångar, och de tolkningar som sker, kopplas direkt till det teoretiska materialet.

Vidare blir valet av teori, det vill säga teoretiker, avgörande för arbetet då detta kommer presentera ett omfattande urval. Därav synliggörs en argumentation som motiverar varför de val som görs är särskilt lämpliga för denna studie (se avsnitt ”3.1 Val av teoretiker”).⁵¹

2.1.1 Fallstudie

I arbetets nästa fas ska det framarbetade verktyget användas i en analys av undersökningens empiriska material för att möjliggöra slutsatser om sambandet mellan kraftsamling och framgång i modern sjöstrid.⁵² Detta görs genom fallstudier då metoden anses särskilt lämplig för att spåra kausala mekanismer.⁵³ Eftersom denna undersökning sätter teorin i centrum kräver det att de fall som teorin prövas mot väljs med omsorg och goda motiveringar.⁵⁴ Arbetet fortsätter därav i detta stadie att sträva efter ett systematiskt tillvägagångssätt genom att analysera två fall

⁴⁷ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 211.

⁴⁸ Ibid, 211.

⁴⁹ Ibid, 69.

⁵⁰ Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018, sida 32 & 35.

⁵¹ Ekengren & Hinnfors, *Uppsatshandboken*, 2012, 78.

⁵² Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 79.

⁵³ George, Alexander L. & Bennett, Andrew, *Case studies and theory development in the social sciences*, MIT, Cambridge, Mass., 2005, 21.

⁵⁴ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 41.

istället för ett. Detta säkerställer relevanta jämförelser och möjliggör systematiskt grundade slutsatser kring arbetets forskningsproblem.⁵⁵

Vid en fallstudie av två fall är ett trovärdigt tillvägagångssätt att antingen välja fall med samma utfall, alternativt med olika utfall.⁵⁶ I denna undersökning kommer det sistnämnda användas. Denna typ av fallstudie bidrar i första hand med variation, vilket möjliggör tillförlitliga slutsatser kring analysens resultat. Att exempelvis enbart studera fall som beskriver krigsutbrott vid en studie av hur krig uppstår ger inte tillräcklig variation.⁵⁷ Det första fallet kommer därför representera framgång inom sjöstrid och det andra en motgång och därför göra studien mer trovärdig. Indikeras exempelvis teorin i fallet med framgång och inte i det misslyckade finns det starka argument för principens förklaringskraft. Indikeras variabeln tvärtom endast i det misslyckade fallet finns det lika starka argument för dess osannolika förmåga att leda till framgång.

Fallen som analyseras behöver även vara representativa för den moderna sjöstriden med bakgrund av arbetets frågeställning och syfte. Motivering av fallen redogörs för under ”2.2.2 *Val av fall*”. Genom att analysera moderna fall går därigenom liknande slutsatser att dras likt ovan med hjälp av olika utfalls-design, men istället i termer av dess moderna förklaringskraft. Nackdelar kopplat till strategin om fallstudier är framförallt i form av generalisering vilket diskuteras under avsnitt ”2.5 *Reliabilitet, validitet, intersubjektivitet och generaliserbarhet*”.

Vidare inbegriper även denna fas av studien kvalitativa textanalyser. Metoden finner sig särskilt passande under denna fas då den kännetecknas av förmågan att belysa teoretiska variabler i texter.⁵⁸ Vid en kvantitativ analys hade textens alla delar tillskrivits samma värde, vilket denna studie strävar efter att undvika då allt i texterna inte är väsentligt för undersökningen. En kvantitativ textanalys hade därför inneburit utmaningar i att mäta det undersökta fenomenet.⁵⁹ Istäl-

⁵⁵ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 87.

⁵⁶ Jensen, Tommy & Sandström, Johan, *Fallstudier*, Upplaga 1:1, Studentlitteratur, Lund, 2016, 51.

⁵⁷ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 51.

⁵⁸ Johanessen & Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 70.

⁵⁹ *Ibid*, 67.

let kan kvalitativa textanalyser under analysen bidra med att utforska det dolda och, enligt tidigare resonemang, det centrala för studien.⁶⁰ För detta arbete innebär tillvägagångssättet att texterna i första hand läses överskådligt i syfte att indikera det relevanta, sedan läses dessa delar ingående i syfte att utreda indikatorernas förekomst i fallen.

2.2 Materialdiskussion

Detta avsnitt presenterar arbetets valda fall med tillhörande motiveringar. Sedan redogörs för arbetets teoretiska och empiriska material åtföljt av de källkritiska beaktanden som gjorts.

2.2.1 Val av fall

Som tidigare nämnt utgörs studien av två moderna fall. För att de dessa ska vara representativa för den moderna kontexten skall de, enligt tidigare redogörelse, innehålla vapeninsatser i form av sjömålsrobotar. Detta medför också ett steg i att isolera kraftsamlingsmoment mot bakgrund av principens nära koppling till vapenverkan men stärker framförallt möjligheterna till generalisering av resultatet. Ytterligare steg i att isolera kraftsamling är att de valda fallen är representativa för offensiva ageranden utförda av den analyserade parten. Speller menar att Mahans fokus på offensiv ledde honom till vikten av att kraftsamla och nå ett avgörande slag.⁶¹ Det finns på det sättet en koppling mellan offensivt agerande och principen om kraftsamling som kommer utnyttjas för att, genom empirin, isolera kraftsamlingsmoment i denna studie. Nedan följer en presentation av de valda fallen:

Fall 1: Israels sjöstridskrafterna i Yom Kippur-kriget 1973

Under sjöslagen som ägde rum år 1973 under Yom Kippur-kriget visade den israeliska sidan upp en lyckad offensiv taktik gentemot den egyptiska och syriska flottan. Sjöstriderna fick uppmärksamhet av världens sjöteoretiker då händelserna ansågs visa hur den framtida krigföringen till sjöss skulle se ut.⁶² Den israeliska sidan visade prov på en taktisk dominans till sjöss med fortlöpande aggressiva uppträdanden.⁶³ Abraham Rabinovich skriver att dessa sjöstrider är ett av de bästa fallen i historien att studera med fokus på sjöstrid då det är den konflikt med flest

⁶⁰ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2017, 211.

⁶¹ Speller, *Understanding naval warfare*, 2014, 49.

⁶² Dunstan, Simon, *Yom Kippur: oktoberkriget 1973*, Svenskt militärhistoriskt bibliotek, Hallstavik, 2007, 183.

⁶³ Till, Geoffrey, *Seapower: a guide for the twenty-first century*, Fourth edition., Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, 216.

antal robotar avfytrade. Detta menar han talar för ett framgångsrikt offensivt agerande.⁶⁴ Således är fallet representativt för en modern kontext och även lämpligt för att empiriskt isolera kraftsamlingsmoment.

Fall 2: Argentinska sjöstridskrafterna i Falklandskriget 1982

I mars 1982 misslyckades Argentina i deras offensiva operation mot Falklandsöarna. Fallet utgör en kraftmätning till sjöss mellan de brittiska och argentinska sjöstridskrafterna. Striderna inkluderar användandet av högteknologiska sjömålsrobotar och en offensiv invasion genomförd av stridskrafterna som tillhör den förlorade sidan.⁶⁵ Fallet isolerar därmed kraftsamlingsmoment i en modern kontext och uppfyller kriterierna för studiens andra fall mot bakgrund av olika-utfalls designen.

2.2.2 Material & Källkritik

Teoretiskt och empiriskt material har valts för att optimera sanningshalten och trovärdigheten i historiska beskrivningar och påståenden och således för att uppfylla arbetets källkritiska krav.⁶⁶ För arbetets teori används i första hand de verk som teoretikerna författat men även översättningar av dessa. Dessa är samtliga tryckt litteratur och bortsett från *Sun Zi*, vars verk är översatt från kinesiska, är *Mahans* och *Jominis* verk tryckta utifrån originaltexterna. Torbjörn Lodén skriver i förorden till den svenska översättningen av *Sun Zis* verk *Krigskonst*, att verkets originaltext är ”språkligt komplicerad och ger i många fall utrymme för skilda tolkningar”.⁶⁷ Därav påvisas en svaghet och medför att även en översättning till engelska i viss utsträckning använts för *Sun Zis* teori i syfte att minimera skilda tolkningar och att säkerställa äktheten i det teoretiska materialet.

Det empiriska materialet består av böcker och artiklar. Materialet har valts genom att undvika litteratur som analyserar händelserna, utan istället beskriver händelseförloppet. Detta minimerar tendensiösa källor som återger subjektiva berättelser om fallen.⁶⁸ Litteraturen är istället huvudsakligen välarbetade beskrivningar gjorda av väl etablerade författare. För analys av Falklandskriget har även primärkällor i form av dagboksanteckningar använts. Sådana källor bidrar med centralitet, det vill säga tillförlitlig information som i sin tur kan bestyrka sekundärkällor,

⁶⁴ Hughes, *The U.S. Naval Institute on naval tactics*, 62–63.

⁶⁵ Boyce, D. George, *The Falklands War*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005, 222–223.

⁶⁶ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2017, 290.

⁶⁷ Sun, Zi, *Sun Zis krigskonst*, 2. uppl., Operativa institutionen, Försvarshögsk., Stockholm, 1999, vii.

⁶⁸ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2017, 294.

vilket medför att krav om oberoende tas i beaktande.⁶⁹ För striderna under Yom Kippur-kriget har dock inga primärkällor funnits. Abraham Rabinovich verk grundar sig istället huvudsakligen på över 100 intervjuer genomförda av författaren.⁷⁰

2.3 Forskningsetiska överväganden

Ur ett forskningsetiskt perspektiv är de ställningstaganden som behöver göras i denna studie färre än vid en metod som hade inneburit deltaganden från andra människor. De överväganden som behöver göras syftar istället huvudsakligen till gott omdöme.⁷¹ I linje med sådana omdömen innefattar detta kapitel en beskrivning om källkritik för att bidra med transparens inför läsaren. Sålunda säkerställs en öppenhet och falska påståenden minimeras.

Vidare behöver all forskning där konsekvenserna kan innebära att människor sätts i fara bedömas utifrån ett etiskt perspektiv, vilket är särskilt påtagligt inom samhällsvetenskapen.⁷² Då arbetet studerar våldsutövande belyser det ytterligare vikten av transparens och öppenhet när det gäller vart information kommer från, och att analysen systematiskt analyserar det som berör undersökningen. Transparens medför att resultatet undviker att påverkas av forskarens egna åsikter. Detta hade blivit påtagligt oetiskt mot bakgrund av att ämnet för uppsatsen är vägar till framgång inom krigföring- således vägar att sätta människor i fara.

2.4 Reliabilitet, validitet, intersubjektivitet och generaliserbarhet

Ur ett validitetsperspektiv blir de argument som presenteras för de teorival som görs särskilt viktiga för att övertyga läsaren om att de mest rimliga valen har gjorts. Arbetets validitet stärks därför genom att synliggöra varför valen är särskilt lämpliga och representativa för det fenomen som undersöks.⁷³ Detta säkerställer att undersökningen mäter just principen om kraftsamling vilket följaktligen gör att studien empiriskt undersöker det problem som teoretiskt formulerats.

⁶⁹ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 292.

⁷⁰ Rabinovich, Abraham, *From "Futuristic Whimsy" to Naval Reality*, ur Hughes, Wayne P. Jr. (edit.), *The U.S. Naval Institute on naval tactics* (Annapolis: Naval Institute Press, 2015), 75.

⁷¹ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 354.

⁷² Johanessen & Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 59–61.

⁷³ *Ibid*, 77.

I övrigt är de tidigare synliggjorda val under detta kapitel, som syftar till att ge undersökningen systematik, också steg i att vidhålla en god validitet.⁷⁴

Vidare är ett steg i att stärka resultatvaliditeten att säkerställa att arbetets reliabilitet är hög. Reliabiliteten stärks i arbetet genom att mätprocessen är noggrann, det vill säga analysen och appliceringen av arbetets analysverktyg.⁷⁵ Arbetet presenterar därav mätverktyget i en tabell och redogör utförligt för de kopplingar som görs mellan empiri och faktorer i syfte att minimera subjektivitet och att säkerställa tillförlitliga resultat. Genom att minimera subjektivitet kan andra undersökning med samma mätinstrument som denna ge samma resultat vilket också stärker arbetets reliabilitet.⁷⁶

En problematik med metodvalet av fallstudier är att det tillkommer svårigheter kopplat till generalisering av resultatet. Detta blir särskilt problematiskt i denna teoriprovande studie då problemet inte formulerats i ett specifikt fall, så som i en teorikonsumerande, och behöver därav kunna generaliseras för att uppnå en eftersträvd relevans. Arbetets generalisbarhet är vidare kopplat till hur väl de fall som testas representerar det undersökta fenomenet, vilket i denna undersökning blir förmågan att generalisera arbetes resultat till all modern sjöstrid.⁷⁷ Mot bakgrund av moderna sjöslags ovanlighet kan detta innebära ytterligare problem i denna undersökning då det medför ett litet utbud av lämplig empiri. I val av fall redogörs därför utförligt varför fallen representerar kontexten där teorin undersöks.⁷⁸ Ett sätt att motverka problematiken med fallstudier är dock en olika utfalls-design, vilket vid ett tydligt resultat medför goda möjligheter till generalisering.⁷⁹

I fråga om intersubjektivitet görs det analytiska redskapet öppet för såväl insyn som granskning genom att tydligt presenteras i tabellform.⁸⁰ Även konsekvent källhänvisning har varit ett sätt att stärka arbetets intersubjektiva prövbarhet.

⁷⁴ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 58.

⁷⁵ Ibid, 64

⁷⁶ Ibid, 65.

⁷⁷ Ekengren & Hinnfors, *Uppsatshandboken*, 2012, 41.

⁷⁸ Ibid, 43.

⁷⁹ George & Bennett, *Case studies*, 2005, 121.

⁸⁰ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 25.

3. Teori

Teorin inleds med inledning av en synliggörande diskussion kring hur och varför de teorier som valts är relevanta för detta arbete. Sedan presenteras de fem faktorer som identifierats i teori-bildningen följt av dessa faktorer operationalisering inför analysen. Kapitlet avslutas med en presentation av det framtagna analysverktyget.

3.1 Val av teori

Detta är enligt tidigare en deduktiv studie. Vid en sådan ansats krävs att ett urval av teorier, i detta fallet teoretiker, prövas mot empirin för att möjliggöra välgrundade slutsatser.⁸¹ Det viktiga med detta urval blir därav i denna studie att det teoretiska ramverk som skapas är representativt för kärnan i principen om kraftsamling. Det centrala i framgångsprincipen kommer fångas upp genom att utgå från tankar av tre teoretiker med skilda bakgrunder och bidrar således med en djupare förståelse av fenomenet. Valen har även gjorts utifrån tillgängligt material. Mot bakgrund av detta består teorin av tankar från teoretikerna *Sun Zi*, *Antonie- Henri Jomini* och *Alfred Thayer Mahan*. Nedan synliggörs de motiveringar och tankegångar som lett till valet av dessa teoretiker i denna undersökning.

3.1.1 Argument för och kritik mot teori

Militärteoretikern *Sun Zi* och hans verk *Krigskonst* har en central plats i krigsfilosofin om vad som leder till framgång.⁸² Principen om kraftsamling härleds, som inledningsvis nämnt, tillbaka till 500 f.Kr då dessa tankar först nedtecknades.⁸³ Dessa bidrar på det sättet med en grundläggande förståelse för principens ursprungliga innebörd. *Sun Zi* kan däremot, i och med detta, anses vara inaktuell och irrelevant för en undersökning som ska fördjupa sig i ett modernt fenomen. Men då det är principens moderna applicerbarhet och därav höga teoretiskt konstruerade nivå som undersöks, blir dess originella tankar av hög relevans i denna studie. *Antonie- Henri de Jomini* väljs för hans status som en klassisk och erkänd teoretiker, men även för att han var en stor förespråkare av kraftsamling vars verk influerat framstående sjöteoretiker. Han menade dessutom att principernas förklaringskraft var oberoende av vapengren.⁸⁴ *Jomini* såg även hur vapenutvecklingen i synnerhet påverkade sjöstriden, men var ändå en förespråkare av

⁸¹ Johanessen & Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 35.

⁸² Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, V.

⁸³ Ångström & Widén, *Adopting a Recipe for Success*, 2012, 274.

⁸⁴ Ångström & Widén, *Contemporary military theory*, 2015, 77.

principen.⁸⁵ Han ansåg vidare att kraftsamling var fundamental för all typ av krigföring och ”*must be followed in all good combinations*”.⁸⁶ *Alfred Thayer Mahan* har valts då han är en klassisk sjöteoretiker som trodde på tidlösa principer och att de var opåverkade av praktisk och teknisk utveckling.⁸⁷ Hans namn dyker frekvent upp i tidigare forskning om principen inom sjöteori och då i termer av att förespråka dess förklaringskraft i sjöstrid. Dessa tre verk anses i och med det ovanstående ge principen den bredd som dess komplexitet kräver. Bredden möjliggör sedan, genom tolkning, att identifiera det centrala i principen.

Studien hade också kunnat rikta in sig på modernare teoretiker. Det går att argumentera för att dessa utvecklade sina teorier utifrån klassiska tänkare så som de nämnda ovan, vilket gör deras tankar till ett lämpligare val för denna undersökningen. Men å andra sidan är dagens moderna beskrivningar, enligt tidigare, ofta oprecisa och svåra att efterfölja. Det centrala i principen behöver därav utrönas i klassiska tankar, vilket huvudsakligen *Krigskonst* i detta fallet bidrar med, för att med en grundläggande förståelse testa principens moderna applicerbarhet på ett trovärdigt sätt. *Sun Zis* verk är dock kritiserat för att vara för oklart med tanke på hur långt bak i tiden tankarna formulerades. Denna påstådda oklarhet kompletteras med *Jominis* och *Mahans* konkreta framställningar.

Andra teoretiker som kunde valts är bland annat *Carl Von Clausewitz* och *Sir Julian Corbett*. *Clausewitz* var dock inte en stark förespråkare för att se principer som framgångskoncept och något att luta sig mot.⁸⁸ Sjöteoretikern *Corbett* kunde valts istället för *Mahan* men hans tankar kan anses något kontroversiella med bakgrund av hur han belyser, till skillnad från övriga vedertagna teoretiker, att splittra sina enheter i sjöstrid.⁸⁹

⁸⁵ Jomini, Antoine-Henri de, *The art of war*, Reformatted ed., Arc Manor, Rockville, MD, 2007, 248.

⁸⁶ Jomini, *The art of war*, 2007, 70.

⁸⁷ Makarov, *Discussion of questions in naval tactics*, 1990, xi.

⁸⁸ Ångström & Widén, *Contemporary military theory*, 2015, 87.

⁸⁹ Widén, Jerker, *Theorist of maritime strategy: Sir Julian Corbett and his contribution to military and naval thought*, Ashgate Pub. Ltd., Burlington, VT, 2012, 111–117.

3.2 Faktorer för kraftsamling

I detta avsnitt presenteras de av författaren identifierade faktorerna ur teoretikernas tankar om kraftsamling med tillhörande motiveringar och synliggjorda tankegångar för varje faktor. Tankarna som av respektive teoretiker förklaras på olika sätt, men har samma elementära innebörd, sammanfattas till en och samma faktor.

3.1.1 Splittra motståndaren

Sun Zi menar att när en motståndare är splittrad och under anfall, sätts dess enheter i svåra situationer. Han exemplifierar genom att belysa att då motståndaren är splittrad till tio enheter, är det som att anfälla en av dessa med ett övertag av tio mot en.⁹⁰ Dessa situationer öppnar således upp för en effektiv kraftsamling gentemot motståndaren. Vidare möjliggörs denna splittring av motståndaren genom att undanhålla information om var vi avser anfälla och därav få denne att tvunget förbereda sig på flera håll. Detta menar *Sun Zi* medför att fienden också blir svag på flera håll.⁹¹ Även *Jomini* poängterar vikten av att splittra motståndaren. Detta menar han, i likhet med ovan, syftar till att kunna kraftsamla mot fragment av dess totala styrka.⁹²

Mahan betonar likt *Jomini* att inte strida över hela stridsområdet. Han menar att det är av vikt att koncentrera mot delar av motståndaren för att framgångsrikt applicera kraftsamlingskonceptet.⁹³ Varken *Mahan* eller *Jomini* redogör dock för hur denna splittring ska genomföras.

3.1.2 Koncentrera enheter

Sun Zi skrev att ”Den skicklige krigaren litar på den samlade kraften och kräver lite av individen”.⁹⁴ Att i den bemärkelsen ordagrant kraftsamla sin styrka gör att dennes maximala effekt utnyttjas gentemot motståndaren.⁹⁵ Han betonade även vikten av att samla styrkan i svåra situationer i syfte att kunna effektivisera sitt anfall i ett senare skede.⁹⁶ *Sun Zi* finner stöd hos *Jomini* i dessa resonemang som i en tolkning menar att då anfall sker ska detta genomföras med den anfallande styrkans fulla magnitud. *Jomini* må vara dramatisk, till och med överdriven, men det

⁹⁰ Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, 61.

⁹¹ Ibid, 62–63.

⁹² Jomini, *The art of war*, 2007, 70.

⁹³ Mahan, A. T. & Westcott, Allan, *Mahan on naval warfare: selections from the writings of Rear Admiral Alfred T. Mahan*, Dover Publications, Mineola, New York, 1999[1941], 64–65.

⁹⁴ Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, 51.

⁹⁵ Ibid, 51.

⁹⁶ Ibid, 111.

essentiella är att enheter ska koncentreras för att möjliggöra en samordnad och avgörande attack.⁹⁷ *Jomini* menar att genom att ständigt vidhålla en position som möjliggör ett koncentrerat anfall från samtliga enheter kan ett sådant drag bli avgörande då motståndaren vid något tillfälle kommer avslöja sig.⁹⁸ Mot bakgrund av detta poängterar han vikten av att enheter är samlade även när dessa är i förflyttning.⁹⁹ *Mahan* menade att såvida inte din styrka är uppenbart överlägsen, separera inte denna för att göra två saker samtidigt. För att möjliggöra en effektiv kraftsamling, splittra inte dina enheter.¹⁰⁰

3.1.3 Planering

En styrkas sammanslagna kraft skall genom noggrann planering vara så pass förberedd under striden att då det avgörande tillfället uppenbarar sig kan en samlad och effektiv attack genomföras. *Sun Zi* exemplifierar sina resonemang genom att likställa det eftersträvade med ett uppspänt armborst, det vill säga, alltid redo att effektivt och kraftfullt anfalla. Detta kräver, bortsett från andra faktorer, också noggranna förberedelser.¹⁰¹ Genom noggrann planering kan det kaos som strid innebär, formas på ett sätt som är eftersträvansvärt, snarare än att oförutsägbart råka ut för det.¹⁰² Att vara förberedd är också en av *Jominis* eftersträvansvärda faktorer för att effektivt kraftsamla. Han menade att genom att agera vid rätt tillfälle och med energi möjliggörs den eftersträvade kraftsamlingen.¹⁰³ Sådan förberedelse kräver enligt *Sun Zis* tidigare resonemang noggrant planerade operationer.

3.1.4 Underrättelse

Sun Zi skriver, i sitt kapitel om kraftutnyttjande, om att vara oförutsägbar inför fienden och på så sätt befinna sig steget före.¹⁰⁴ *Jomini* menar att när motståndaren avslöjar sig möjliggörs ett avgörande drag i striden. God underrättelse framställs i dessa termer som ett viktigt redskap i en lyckad kraftsamling.¹⁰⁵ Underrättelse är även en förutsättning för att utröna de punkter som han menar möjliggör ett avgörande anfall.¹⁰⁶

⁹⁷ Jomini, *The art of war*, 2007, 70.

⁹⁸ Ibid, 99.

⁹⁹ Ibid, 70.

¹⁰⁰ Mahan, *Mahan on naval warfare*, 1999, 61.

¹⁰¹ Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, 49.

¹⁰² Ibid, 51.

¹⁰³ Jomini, *The art of war*, 2007, 70.

¹⁰⁴ Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, 45.

¹⁰⁵ Jomini, *The art of war*, 2007, 99.

¹⁰⁶ Ibid, 88–89.

3.1.5 Effektiv vapenverkan

En faktor som identifieras som kärnan i alla resonemang om vad som blir en framgångsrik kraftsamling är att effektivt utföra sina vapeninsatser. I *Krigskonst* står det skrivet om hur en attack behöver vara effektiv för att inte ge den egna styrkan ett förvärrat läge. Den måste därför vara riktad mot de punkter hos motståndaren som gör en motattack osannolik.¹⁰⁷ Detta kan leda till slutsatser om att ett anfall ska göras där motståndaren är som starkast, men en djupare tolkning finner att effektiva anfall görs där motståndaren inte förväntar sig det.¹⁰⁸ *Jomini* förespråkar också, enligt tidigare, anfall som är av avgörande karaktär. Han finner sig i resonemang om att ett sådant anfall genomförs genom att utnyttja styrkans fulla magnitud.¹⁰⁹ *Jomini* förtydligar även de punkter som anfall bör riktas mot. Han delar in dessa punkter i två kategorier; *geografiska*, det vill säga viktig terräng eller befästningar, samt de delar av motståndarens styrka som kan ses som *oumbärliga enheter*. Dessa utrönas fortsättningsvis i olika konflikter beroende på såväl motståndarenheters positionering samt den terräng som dessa befinner sig i.¹¹⁰ *Mahan* menade att då du med två enheter möter två motståndarenheter så ska den första vapeninsatsen samlad riktas mot ett av fartygen, inte båda. Detta säkerställer att denna blir nedkämpad oavsett vad som händer med den som är kvar. En sådan effektiv vapeninsats kan, i större sammanhang med fler enheter involverade, medföra att fienden blir så pass nedbruten att resterande enheter retirerar. Således menar *Mahan* att en effektiv vapeninsats är avgörande för att nå taktisk seger.¹¹¹

¹⁰⁷ Sun Zi, *Krigskonst*, 1999, 141–142.

¹⁰⁸ Sun, Zi, *The art of war*, Westview Press, Boulder, Colo., 1994, 134–135.

¹⁰⁹ Jomini, *The art of war*, 2007, 290.

¹¹⁰ Ibid, 88–89.

¹¹¹ Mahan, *Mahan on naval warfare*, 1999, 61.

Följande mellanliggande variabler, har därigenom indikerats i teorin om kraftsamling:

Tabell 1: Sammanfattning av faktorer

Faktorer för kraftsamling	Teoretiker:
Splittra motståndaren	Samtliga
Koncentrera enheter	Samtliga
Planering	<i>Sun Zi & Jomini</i>
Underrättelse	<i>Sun Zi & Jomini</i>
Effektiv vapenverkan	Samtliga

Andra faktorer som togs upp var bland annat *Rörlighet* som dock endast betonades av *Jomini* men inte av övriga teoretiker.¹¹² Dessa identifieras således inte som centrala för teorin och kommer därför inte presenteras och användas i analysverktyget då detta ska representera kärnan och det mest grundläggande om kraftsamling.

3.3 Operationella indikatorer

I detta avsnitt fortlöper en redogörelse av operationaliseringen. Då faktorerna visade sig variera i omfattning och i hur utförligt förklarade de är i teorin varierar också antalet sätt som dessa kan indikeras i empirin. Indikatorerna presenteras först löpande i processen nedan och sammanfattas sedan i det färdigställda analysverktyget.

3.2.1 Splittra motståndaren

För att denna faktor ska indikeras i empirin kan motståndaren vilseledas. Detta görs genom att motståndaren undanhålls och nekas underrättelse vilket identifieras utifrån *Sun Zis* teori (1). Bortsett från hur motståndaren splittras är faktumet att denne blir tvungen att göra detta en indikator för variabeln. Detta medför att motståndaren, enligt *Jomini* och *Mahan*, bekämpas i fragment av dess totala styrka (2). Faktorn anses också indikerad då strider inte utkämpas på flera platser samtidigt enligt *Mahans* teori (3).

¹¹² Jomini, *The art of war*, 2007, 99.

3.2.2 Koncentrera enheter

Samtliga teoretikers redogörelser om att koncentrera styrkan tyder på att en styrka endast ska genomföra vapeninsatser då den är samlad (1). Det finns även ett samförstånd i att styrkor ska så långt det går undvika att splittra sig. Kärnan i dessa resonemang grundar sig dock i förmågan att kunna verka samtidigt. Styrkor ska därför ständigt gruppera sig på ett sätt som möjliggör en samordnad vapeninsats (2).

3.2.3 Planering

Att en operation är välplanerad och enheter förberedda indikeras då det finns en övergripande plan som tydligt efterföljs (1). En väl förberedd styrka påverkas vidare inte av det kaos som striden medför enligt *Sun Zis* teori. Följaktligen bör oförutsägbara händelser hanteras med lyckade resultat (2).

3.2.4 Underrättelse

Underrättelse anses indikerad, enligt *Jominis* teori, då den bidrar med vetskap om motståndarens svagheter (1). Detta möjliggör sedan effektiva och avgörande vapeninsatser. Att befinna sig steget före motståndaren tas upp av *Sun Zi* vilket anses indikeras när styrkor har information om motståndarens rörelse och enheter (2).

3.2.5 Effektiv vapenverkan

Enligt *Mahans* teori säkerställs en effektiv vapeninsats genom att initialt rikta all vapenverkan mot samma punkt då detta kan medföra stora konsekvenser för motståndaren. Således bör vapenverkan, vid bekämpning av motståndaren, gemensamt koncentreras mot utnämnda mål (1). Gemensamma insatser säkerställer att styrkan anfaller med dess fulla magnitud vilket inkluderar *Jominis* teori. Även insatser mot punkter där motståndaren inte förväntar sig är ett effektivt anfall enligt *Jominis* teori (2). Samtliga teoretiker lyfter fram punkter som är avgörande och ser dessa som mål för effektiva anfall. En sådan punkt är effektivt bekämpad då ingen motattack görs enligt *Sun Zis* teori (3).

3.4 Analysverktyg

Nedan presenteras det sammanställda analysverktyget som används under arbetets analys.

Tabell 2: Analysverktyg

Mellanliggande Variabler	Operationella indikatorer	Indikerad i fall 1 (Yom Kippur-kriget)	Indikerad i fall 2 (Falklandskriget?)
Splittra Motståndaren	<ol style="list-style-type: none"> 1) Undanhölls information från motståndaren eller genomfördes vilseledande manövrar? 2) Bekämpas motståndaren i fragment av dess totala styrka? 3) Undviks samtida strider på flera geografiska platser? 		
Koncentrera Enheter	<ol style="list-style-type: none"> 1) Sker vapeninsats endast då den egna styrkan är samlad? 2) Håller styrkor sig grupperade för att ständigt kunna samordna vapeninsats? 		
Planering	<ol style="list-style-type: none"> 1) Finns en noggrant förberedd plan som efterföljs? 2) Hanteras oförutsägbara händelser med lyckade resultat? 		
Underrättelse	<ol style="list-style-type: none"> 1) Finns information om motståndarens svagheter som utnyttjas? 2) Finns information om motståndarenheter så som antal, enheter, förmågor och rörelse? 		
Effektiv vapenverkan	<ol style="list-style-type: none"> 1) Sker en gemensam vapeninsats mot utnämnda mål vid stridskontakt? 2) Genomförs vapeninsatser mot punkter där motståndaren inte förväntar sig? 3) Sker vapeninsats som inte resulterar i en motattack av motståndaren? 		

4. Analys

Under detta kapitel presenteras arbetets analys med tillhörande motiveringar av indikatorernas förekomst i empirin. Fallen analyseras separat och stegvis, en variabel åt gången, vars resultat presenteras efter varje enskild analys. Avslutningsvis presenteras analysens sammanställda resultat.

4.1 Analys Yom- Kippur

4.1.1 Analys 1 ”splittra motståndaren”

Sjöstriderna började med att flottiljchefen för den israeliska flottan Michael Barkai skickade en styrka söderut i syfte att blockera egyptiska styrkor och en styrka norrut mot syriskt vatten.¹¹³ Detta förstås som en taktik för att kunna bekämpa motståndaren splittrat och försäkra sig om att denna förblir osamlad. Styrkan bekämpades sedan därigenom i fragment av dess totala styrka.

Den israeliska offensiven initierades vidare enligt Almog Zé ev genom totalt tre separata anfall, på tre olika geografiska kustområden; kusten utanför Latika, Sinaia samt i Suezviken.¹¹⁴ Utifrån Rabinovich beskrivning av striderna pågick dessa dock inte simultant. Striderna mot de egyptiska styrkor ägde rum först två nätter efter att de första sjöstriderna hade ägt rum mot syriska sjöstyrkor.¹¹⁵ Det går dock inte att utröna huruvida samtida strider på flera geografiska positioner aktivt undveks eller om utfallet slumpmässigt resulterade i det.

Det indikeras inga fall av vilseledande manövrar genomförda av de israeliska sjöstridskrafterna. Punkterna ovan indikerar dock variabelns förekomst i fallet.

4.1.2 Koncentrera enheter

Den första stridskontakten med motståndarna skedde på syriskt vatten då ett av nationens patrullfartyg nedkämpades på nära håll. De israeliska styrkorna lämnade sedan en enhet bakom

¹¹³ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 71.

¹¹⁴ Almog, Zé ev, (1997). Israel's navy beat the odds. *United States Naval Institute.Proceedings*, 123(3), 106–108. Retrieved from <http://130.252.58.169/docview/205986123?accountid=8325>, 1.

¹¹⁵ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 73.

sig för att sänka fartyget.¹¹⁶ Detta antyder att de israeliska styrkorna inte fokuserade på att gruppera deras styrkor på ett sätt som gör att de ständigt kunde samordna vapeninsatser.

Å andra sidan sker vapeninsatser under resten av konflikten endast då styrkorna är koncentrerade. Men med bakgrund av det ovanstående anses inte faktorn indikerad i fallet.

4.1.3 Planering

Vid det initiala skedet i striderna informerade befälhavaren övriga chefer om deras målsättning vilket var att locka ut de syriska fartygen ur deras hemmahamn i Latakia. Han instruerade vidare att utifall detta misslyckades, var avsikten att segla in och bekämpa fartygen i deras hamn.¹¹⁷ Således fanns en uttalad plan för striden vilken också följdes då de syriska fartygen lockades ut ur hamnen och bekämpades.

Almog Zé ev lyfter att de israeliska sjöstridskrafternas noggranna förberedelser var en stark bidragande faktor till den taktiska framgång som uppvisades i deras offensiva operationer under konflikten.¹¹⁸ Rabinovich beskriver därtill hur Barkai, som ledde striderna utanför Latakia, hade övat otaliga gånger i simulatorer innan striderna.¹¹⁹ Operationens planer kan alltså ses som noggrant förberedda och efterföljdes enligt ovan vilket resulterade i framgång. Ytterligare stöd för variabelns förekomst indikeras i och med detta i texterna.

Det indikeras inga oförutsägbara händelser för Israels sida under konflikten och därför går det inte att analysera hur dessa hanteras, men variabeln anses mot bakgrund av ovanstående punkter indikerad i empirin.

4.1.4 Underrättelse

De israeliska styrkorna såg faktumet att flygvapnet inte kunde delta i striderna som en svaghet hos motståndaren. Dessa stridskrafter var uppbundna med en kamp om luftherraväldet vilket Israel förutspådde och utnyttjade till sin fördel genom att först i detta skedde genomföra sin

¹¹⁶ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 72.

¹¹⁷ Ibid, 72.

¹¹⁸ Almog, *Israel's navy beat the odds*, 1997, 1.

¹¹⁹ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 72–73.

offensiva operation.¹²⁰ Det fanns på det sättet information om en svaghet hos motståndaren som utnyttjades för att kunna genomföra effektiva vapeninsatser.

Israel mottog dessutom underrättelse om motståndarens vapensystem och deras räckvidder vilket ytterligare indikerar förkomsten av variabeln i texterna.¹²¹ Det framgår dock ingen fortsatt information i texterna om hur detta hanterades och taktiserades utefter av de israeliska sjöstridskrafterna. Dock fanns underrättelsen och svagheter utnyttjades till den israeliska sidan vilket indikerar variabeln i fallet.

4.1.5 Effektiv vapenverkan

Vid striderna utanför Latakia beskriver Rabinovich hur de tidigare utnämnda målen i form av syriska fartyg bekämpades med samordnade vapeninsatser. Exakt hur lång tid som gick mellan vapeninsatserna framgår inte i texten utan endast att fartyget *Gaasch* avfyrar i samma stund som *Miznak*. Detta tolkas som en gemensam och samtidig vapeninsats av den israeliska sidan vilket också resulterade i nedkämpning av motståndaren.¹²²

Utanför Baltim koordinerar befälhavaren vapeninsatsen vid stridskontakt med de egyptiska sjöstridskrafter och tilldelar fartygen mål att rikta deras gabriel-robotar mot. Detta resulterar i en framgångsrik insats där två motståndarenheter slås ut.¹²³ Vapeninsatser sker därigenom koordinerat mot utnämnda mål vid stridskontakt. Dessa beskrivna insatser resulterade dessutom i att den sista enheten i den syriska styrkan retirerar.¹²⁴ Insatserna mot de egyptiska fartygen beskrivs ha varit så effektiva att deras flotta inte valde att kasta loss igen under resten av konflikten.¹²⁵ Efter striderna utanför Latakia strandsatte den sista syriska enheten sig efter de israeliska vapeninsatserna.¹²⁶ Således skedde vapeninsatser som resulterar i uteblivna motattacker av motståndaren mot både egyptiska och syriska styrkor under konflikten.

¹²⁰ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 63.

¹²¹ Ibid, 70.

¹²² Ibid, 73.

¹²³ Ibid, 74.

¹²⁴ Ibid, 73.

¹²⁵ Dunstan, *Yom Kippur: oktoberkriget 1973*, 2007, 74.

¹²⁶ Rabinovich, *From "futuristic whimsy" to naval reality*, 2015, 73.

Almog konstaterar att samtliga tre anfall som initierade den offensiva operationen av Israel resulterade i avgörande insatser. Han fördjupar sig dock inte kring detaljer om hur detta genomfördes. Operationerna, och de hamnar och kuster som anfölls, förklaras dock ha varit överraskande för motståndaren utöver den, också överraskande, offensiva operationen.¹²⁷ Detta kan härledas till effektiv vapenverkan i form av att slå motståndaren mot punkter den inte förväntar sig vilket i samband med det ovan nämnda anses indikera variabelns förekomst i fallet.

Tabell 3: Samanställning analys 1

Mellanliggande variabler	Indikeras i empirin ja/nej
Splittra motståndare	Ja
Koncentrera enheter	Nej
Planering	Ja
Underrättelse	Ja
Effektiv vapenverkan	Ja

4.2 Analys Falklandskriget

4.2.1 Splittra motståndaren

De brittiska sjöstridskrafterna lyckades inte undanhållas information under konflikten.¹²⁸ De kunde bland annat, genom deras underrättelse, ta reda på information som möjliggjorde en blockad av argentinsk robottilförsel. Vidare kunde britterna samla in och sprida mängder av information om argentinska enheters positioner under striderna.¹²⁹ Således kunde inte de argentinska styrkorna undanhålla information ifrån motståndaren.

Ett försök till vilseledning genomfördes genom att få britterna att tro, eller åtminstone behöva ta i beaktande, att fler argentinska ubåtar tillsattes operationen än vad som faktiskt gjordes.¹³⁰ Britterna var initialt bekymrade över detta, men mot bakgrund av det ovensagda, samt att denna vilseledning inte gav lyckade resultat, anses detta inte tillräckligt för att indikera variabeln i

¹²⁷ Almog, *Israel's navy beat the odds*, 1997, 1.

¹²⁸ Till, Geoffrey, *Understanding victory: naval operations from Trafalgar to the Falklands*, Praeger, Santa Barbara, California, 2014, 166–167.

¹²⁹ Till, *Understanding victory*, 2014, 167.

¹³⁰ *Ibid*, 167.

texten. Detta förstås vidare inte varit en vilseledande manöver i linje med arbetets teori, utan information undanhölls för att vilseleda motståndaren, vilket misslyckades då britterna trots detta inte prioriterade ubåtsjaktverksamhet.¹³¹ Argentinas försök till vilseledande manövrar och att undanhålla information om deras avsikter fortsätter i samband med deras plan att anfälla britterna när de trädde in i operationsområdet.¹³² Planen förutspåddes dock av britterna och blev därmed misslyckad.

Både nedkämpningen av *Sheffield* och *Atlantic Convoyer* gjordes under konflikten med vapeninsatser riktade mot hela styrkan som enheterna tillhörde. Sänkningen av *Sheffield* var ett resultat av en vapeninsats riktad mot en samlad styrka (se ”4.2.1 *Effektiv Vapenverkan*”). På samma sätt var vapeninsatsen som sänkte *Atlantic Convoyer* ett resultat av att övriga enheter i den samlade styrkan som det sänkta fartyget tillhörde hade goda motmedelssystem. Avvärjda robotar leddes därmed mot fartyget *Atlantic Convoyer* som inte besatt förmågan att försvara sig själv.¹³³ De argentinska sjöstridskrafterna bekämpade sålunda samlade styrkor, inte fragment dessa.

Faktumet att de argentinska sjöstridskrafterna splittrade deras enheter (se ”4.2.2 *Koncentrera enheter*”) resulterade i att deras fartyg *Belgrano* sänktes. Dessa taktiska val och dess resultat tolkas som att samtida strider inte undveks. Detta mot bakgrund av punkterna ovan gör att variabeln inte anses förekomma i fallet.

4.2.2 *Koncentrera enheter*

Argentinska enheter var, mot bakgrund av strategiska beslut, splittrade genom att bland annat ha placerat enheter söder om Georgia.¹³⁴ Vid sänkningen av det argentinska fartyget *Belgrano* var enheter också splittrade. Ett hangarfartyg patrullerade norrut, söder om detta befann sig ytterligare en styrka och söder om den brittiska styrkan fanns *Belgrano* positionerad.¹³⁵ Under

¹³¹ Till, *Understanding victory*, 2014, 177–178.

¹³² Ibid, 168.

¹³³ Freedman, Lawrence, *The official history of the Falklands campaign Vol. 2 War and diplomacy*, Frank Cass, London, 2005, 482.

¹³⁴ Till, *Understanding victory*, 2014, 168.

¹³⁵ MacManners, Hugh, *Forgotten voices of the Falklands: the real story of the Falklands War in the words of those who were there*, Ebury, London, 2007, 147.

denna splittring av egna styrkor, som syftade till att möjliggöra en vapeninsats mot brittiska enheter, sänktes sedan *Belgrano* av den brittiska ubåten *Conqueror*.¹³⁶

Egna ubåtar nyttjades inte av argentinska sjöstridskrafter under konflikten, därtill, inte under deras vapeninsatser mot britterna trots att de var operativa.¹³⁷ Styrkan var därför aldrig fullt ut koncentrerad och vapeninsatser skedde ständigt utan att samla den egna styrkan. Analysen finner därmed inte stöd för variabelns förekomst i empirin.

4.2.3 Planering

Argentina rusade in i en konflikt som det visade sig att de inte var tillräckligt förberedda för på den taktiska nivån. Planen att inta Malvinas var konstruerade 72 timmar innan operationens start, därav under tidspress, och blev också ett misslyckande.¹³⁸ Den oförutsägbara sänkningen av det argentinska fartyget *Belgrano* neutraliserade dessutom de argentinska styrkorna till sjöss.¹³⁹ Händelsen anses oförutsägbar mot bakgrund av dess resultat. Detta antyder också att stridskrafterna var oförberedda och sårbara inför stridens kaos, vilket planering minimerar enligt *Sun Zis* tidigare nämnda resonemang.

Efter sänkningen av det argentinska fartyget *Belgrano* sjönk moralen hos den argentinska personalen. Den låga moralen förstås utifrån Tills beskrivningar varit en stark negativ faktor för deras operationer till sjöss och tolkas vidare som ett icke förutsägbart nederlag.¹⁴⁰ Hanteringen av denna händelse var således inte lyckad vilket fastställer frånvaron av denna variabel i fallet.

4.2.4 Underrättelse

Argentina hade svårt att förmedla de underrättelser som var av vikt för deras sjöstridskrafter. Under konflikten fanns rapporter om brittiska enheters positioner såväl som värdefull information om deras system och förmågor kopplat till att deras nedsläppta sprängmedel ofta inte detonerade. Sådan värdefull information, nödvändig för operationen på den taktiska nivån, gick sällan fram på grund av funktionella problem i deras sambandsutrustning.¹⁴¹ Följaktligen kunde

¹³⁶ Macmanners, *Forgotten voices of the Falklands*, 2007, 147–151.

¹³⁷ Till, *Understanding victory*, 2014, 168.

¹³⁸ Ibid, 149, 167.

¹³⁹ Ibid, 176.

¹⁴⁰ Ibid, 164.

¹⁴¹ Ibid, 165.

inte informationen som fanns tillgänglig utnyttjas av de argentinska sjöstridskrafterna. Flera exempel indikeras vidare i texterna som tolkas som misslyckat utnyttjande av underrättelse. De argentinska sjöstridskrafterna fick bland annat vid ett tillfälle underrättelse om att *Glamorgon* befann sig utanför Stanley, men misslyckades i att lokalisera och bekämpa henne.¹⁴²

Den argentinska ubåtsjaktförmågan var föråldrad och ineffektiv under striderna. Deras sonarsystem hade korta räckvidder vilket gjorde att de brittiska ubåtarna kunde detektera ytenheter långt innan de var rökta.¹⁴³ Det var därav inte möjligt att följa rörelsen av de enheter som visade sig avgörande för konfliktens utfall.

I och med det ovarsagda anses inte variabeln förekomma i fallet.

4.2.5 Effektiv vapenverkan

Den 4 Maj inledde argentinska stridskrafter vapeninsatser mot tre fartyg, bland annat *Sheffield*, vilka samtliga agerade som framskjutna enheter för att indikera eventuella hot gentemot den brittiska jagaren *Glamorgon*.¹⁴⁴ *Sheffield* träffades av argentinska exocet-robotar och sjönk, men ansågs ändå inte längre av britterna ha något större värde för operationen. Fartyget hade i och med detta uppfyllt sin funktion i att skydda *Glamorgon*.¹⁴⁵ De punkter som vapeninsatser riktar sig mot är således inte i linje med denna variabel. Vapeninsatser genomförs snarare mot punkter där motståndaren förväntar sig, än mot de punkter där insatser inte förväntades ske. Efter denna, relativt sett framgångsrika, vapeninsatsen som sänkte britternas fartyg *Sheffield* blev motståndaren inte passiva, utan tvärtom aggressivare. Motattackerna var i form av dagliga flygbombningar mot stridskrafterna i syfte att med en utnötningstaktik besegra den argentinska sidan.¹⁴⁶ Argentinska vapeninsatser resulterade härmed i flera motattacker från motståndaren.

Vapeninsatsen mot *Atlantic Convoyer* var gemensamma, men det träffade fartyget var inte det utnämnda målet. Målen var istället fartyg av större värde som ingick i den gemensamma styrkan, men dessas motmedelssystem medförde att *Atlantic Convoyer* träffades istället (se ”4.2.1

¹⁴² Till, *Understanding victory*, 2014, 144.

¹⁴³ Macmanners, *Forgotten voices of the Falklands*, 2007, 39.

¹⁴⁴ Woodward, Sandy. & Robinson, Patrick, *One hundred days: the memoirs of the Falklands Battle Group Commander*, Fully rev. and updated., HarperCollins, Hammersmith, London, 2003, 217.

¹⁴⁵ Till, *Understanding victory*, 2014, 143.

¹⁴⁶ McManners, *Forgotten voices of the Falklands*, 2007, 173.

Splittra motståndaren”). På det sättet har en gemensam vapeninsats genomförts, men inte i linje med denna variabel, det vill säga mot utnämnda mål.

Vidare beskrivs den argentinska sidan inte ha haft förmågan att, i linje med punkten ovan, genomföra samtida vapeninsatser effektivt.¹⁴⁷ När britternas jagare *Glamorgon* träffades var det endast av en exocet-robot. Detta medförde att träffen inte blev effektiv och att enheten snabbt kunde återhämta sig och senare fortsätta delta i den brittiska operationen.¹⁴⁸ Således har inte en gemensam vapeninsats genomförts mot målet, vilket också medförde en ineffektiv påverkan på motståndaren. Därför finner empirin, i samband med det ovensagda, inga belägg för variabelns förekomst i fallet.

Tabell 4: Sammanställning analys 2

Mellanliggande variabler	Indikeras i empirin ja/nej
Splittra motståndare	Nej
Koncentrera enheter	Nej
Planering	Nej
Underrättelse	Nej
Effektiv vapenverkan	Nej

¹⁴⁷ McManners, *Forgotten voices of the Falklands*, 2007, 176

¹⁴⁸ Till, *Understanding victory*, 2014, 147–148.

4.3 Resultatsammanställning

Nedan presenteras analysens resultat.

Tabell 5: Resultat

Mellanliggande Variabler	Indikerad i fall 1? (Yom Kippur-kriget)	Indikerad i fall 2? (Falklandskriget)
Splittra Motståndaren	Ja	Nej
Koncentrera Enheter	Nej	Nej
Planering	Ja	Nej
Underrättelse	Ja	Nej
Effektiv vapenverkan	Ja	Nej

Sammanfattning

Resultatet visar att samtliga variabler förutom en indikerades i Israels framgångsrika ageranden medan inga variabler indikerades i de argentinska styrkornas misslyckande. Den enda variabeln som inte indikerades i det förnämnda fallet var *koncentrera enheter*. Följaktligen finns bevis för teorins förmåga att förklara framgång i modern sjöstrid men i vilken utsträckning diskuteras vidare i nästa kapitel.

5. Avslutning

Detta avslutande kapitel innehåller besvarande av frågeställning följt av diskussioner om arbetsresultat samt metod. Sedan diskuteras arbetets bidrag till yrkesutövningen som officer och förslag på fortsatt forskning.

5.1 Besvarande av frågeställning

Frågeställning:

- I vilken utsträckning kan principen om kraftsamling förklara framgång i modern sjöstrid?

Resultatet antyder att principen om kraftsamling innehar en hög förklaringskraft som framgångskoncept i den moderna sjöstriden. Principen anses förklara den israeliska framgången i en hög utsträckning, medan avsaknaden av den tycks kunna förklara den argentinska sidans misslyckande. I vilken utsträckning detta svar är generaliserbart diskuteras utförligare under nästa avsnitt. Ytterligare ämne för diskussion är om variabeln *koncentrera enheter* då den inte indikerades i något av fallen.

5.2 Diskussion

5.2.1 Resultatdiskussion

Arbetet syftade till att, med tyngdpunkt i det centrala och mest grundläggande i teorin, undersöka principen om kraftsamlings applicerbarhet som framgångskoncept i den moderna sjöstriden. Principens moderna applicerbarhet har undersökts och utifrån resultatet förstås ha högt förklaringsvärde i modern sjöstrid vilket därav delvis uppnår studiens syfte. Vidare anses syftet helt uppfyllt genom att de valda teorierna fann gemenskap som kunde sammanvävas till ett analysverktyg representativt för teorins grunder.

Den tidigare forskning och problematisering som motiverade denna undersökning framförde i synnerhet kritik mot framgångsprincipen mot bakgrund av ny teknik och den nya kontext detta medför inom sjöstrid. Resultatet har på det sättet breddat forskningen om kraftsamling och bidragit med ett empiriskt grundat ställningstagande om principens moderna giltighet inom den kontext som den kritiserats. Resultatet har även bildat klarhet i problematiseringen om kraftsamling kopplat till dagens teknik i sjöstrid. En övergripande slutsats är således att principen

anses inneha en grundläggande hög teoretiskt konstruerad nivå som har god överensstämmelse med framgång i dagens sjöstrid. Dock finns det brister i generalisering av denna slutsats som behandlas senare i avsnittet.

Fortsättningsvis hade resultatet en avvikelser i bemärkelsen att variabeln *koncentrera enheter* inte indikerades i det lyckade fallet. Detta anses vara just en avvikelse, då övriga faktorer indikerades i det lyckade fallet, medan inga förekom i det misslyckade. Vidare förstås detta kunna bero på antingen den teoretiska formuleringen, eller att den delen av teorin inte längre är en bidragande faktor till framgångsrik kraftsamling. De israeliska stridskrafterna behöll inte deras styrkor samlade, ändå kunde övriga variabler indikeras. Leonards forskning på området antydde, enligt tidigare presenterad forskningsöversikt, att styrkor inte längre behövde koncentreras för att uppnå kraftsamling. Israels framgångsrika kraftsamling stärker i den mening Leonard resonemang. En hypotes är dock att avvikelsen kan vara kopplad till vapenräckvidder som tekniskt sett gör att styrkorna är samlade, men som inte kunde utrönas i det analyserade materialet. Det är just denna utveckling som Leonard baserar sina slutsatser på.¹⁴⁹ Det går dock inte att utesluta att arbetets teoretiska formuleringar kan vara en bidragande faktor till avvikelsen.

Den kritiken som finns mot arbetets resultat är framförallt dess förmåga att generalisera till annan modern sjöstrid. I första hand kan kritiken riktas utifrån arbetets avgränsningar. Genom att endast utgå från den taktiska nivån kan eventuell strategisk och operativ påverkan inte uteslutas som påverkansfaktorer på arbetets resultat. Samma problem tillkommer i avgränsningen om att enbart analysera parternas sjöstridskrafter. Det går sålunda inte att utesluta flyg- och markstridskrafterns påverkan i fallen. Detta har dock kunnat motverkas i viss mån. Under Yom Kippur-striderna kunde, som tidigare nämnt, inte flygvapnet medverka och under analysen av fallen har strategisk och operativ påverkan, i den utsträckning det går, inte analyserats. Även vissa metodologiska val har bidragit med generaliseringsmöjligheter vilka tas upp nedan.

5.2.2 Metoddiskussion

Olika utfalls-designen möjliggjorde i denna undersökning tydliga resultat. Vid mest lika-design hade avvikelser så som variabeln *koncentrera enheter* varit svårare att dra slutsatser om, men i detta fallet kunde ändå resultatet tydas utan större komplikationer. George och Bennett menar

¹⁴⁹ Leonard, *The principles of war for the information age*, 1998, 97.

att när en olika utfalls-design bidrar med ett tydligt resultat som i denna undersökningen, är resultatet trovärdigt i en hög utsträckning. Ett sådant resultat menar de vidare ger goda möjligheter att generalisera.¹⁵⁰ Således har metodvalet även stärkt arbetets generaliserbarhet.

Vidare fann sig valet om kvalitativa textanalyser särskilt lämpligt. Detta blev tydligast då variabler skulle urskiljas i teorin, vilket medförde nödvändiga tolkningar av stundtals otydligt formulerade resonemang. Metoden bidrog därigenom med möjligheten att kunna binda ihop teoretikernas grundläggande gemenskaper för fenomenet.

Fallstudierna säkerställde den koppling som behövdes för att fylla forskningsluckan, det vill säga en anknytning verkliga händelser. De fall som användes var representativa för den undersökta kontexten vilket gjorde att metoden stärkte generaliseringsmöjligheter av resultatet. Fallen kunde också bidra med att isolera kraftsamling från övriga krigföringsprinciper. En alternativ metod hade i efterhand kunnat vara att genomföra frågeundersökningar i form av intervjuer eller enkäter. Men enkäter skulle inneburet eventuella brister i kontroll av svarssituationen, medan intervjuer inte var möjliga av tidsskäl samt bristande urvalsmöjligheter.¹⁵¹ Intervjuer hade dock möjliggjort en djupare analys, vilket eventuellt kunnat bringa mer klarhet i resultatets avvikande variabel.

Operationaliseringsprocessen bidrog med en fördjupad analys av fallen och de operationella indikatorerna har därigenom gett arbetet transparens i överstämmelse mellan teori och mätverktyg. Den transparens som indikatorerna möjliggjorde kunde även minimera risken för subjektiva tolkningar under analysen. Att *Mahans* teori inte bidrog till variabelframtagning av två av fem principer kan ha påverkat resultatet. Men mot bakgrund av de motiveringar som gavs för teorivalen, vilket anses ha bildat ett representativt analysverktyg, anses det inte finnas tillräckliga skäl att ytterligare fördjupa sig i denna avvikning.

5.3 Bidrag till yrkespraktiken

De fall som användes under studien var representativa för de vapensystem och den miljö som är aktuell ännu idag. Att därigenom undersöka dessa utifrån koncept med utgångspunkt i vad som leder till framgång bidrar med betydande lärdomar inför framtiden i rollen som sjöofficer.

¹⁵⁰ George & Bennett, *Case studies*, 2005, 121.

¹⁵¹ Esaiasson m.fl, *Metodpraktikan*, 2017, 242–245.

Fortsättningsvis finner sig en fördjupad orientering i historia och teori, likt denna, också sig relevant inför den framtida yrkesutövningen. Detta arbetets resultat bidrar vidare med en förståelse för principen om kraftsamling och dess praktiska applicerbarhet. Principen har även, som tidigare nämnt under detta arbete, en plats i ”*Taktikreglemente för Marinstridskrafterna*”, ett faktum som detta arbete bidrar med vetenskaplig grund till.

5.4 Förslag på vidare forskning

Fortsatt forskning på ämnet är nödvändig för att ytterligare kunna generalisera de resultat som denna undersökningen kommit fram till. Undersökningar på andra fall, med detta arbetets analysverktyg, kan därför bidra med ytterligare grund för generalisering av detta arbetets resultat. Sådana studier kan även falsifiera de slutsatser som dragits i detta kapitel.

Liknande studier kan också göras på samma fall men med ett annat teoretiskt ramverk. Detta arbete har avgränsat sig till teorier ur tre teoretikers verk, men en utförligare undersökning kan applicera ett bredare teoretiskt fält på samma fall.

Detta arbetets resultat ledde även till frågeställningar kring *koncentrera enheter* som variabel för framgångsrik kraftsamling. Fortsatt forskning behöver göras för att utreda hur denna aspekten av kraftsamling står sig i moderna marina operationer.

Litteratur och referensförteckning

Artiklar

Almog, Zé ev, (1997). Israel's navy beat the odds: *United States Naval Institute.Proceedings*, 123(3), 106-108. Retrieved from-
<http://130.252.58.169/docview/205986123?accountid=8325>

Hughes, Wayne P. Jr. (1986) Naval Tactics and Their Influence on Strategy: *Naval War College Review*: Vol. 39 : No. 1 , Article 1

James R. Holmes (2009) China's Way of Naval War: *Mahan's Logic, Mao's Grammar, Comparative Strategy*, 28:3, 217-243, DOI: 10.1080/01495930903025268

Levy, James P., Royal Navy Fleet Tactics on the Eve of the Second World War: *War in History* 19, no. 3 (2012): 379-95. Accessed April 16, 2020. www.jstor.org/stable/26098480.

Morgan, John G; Mc Ivor, Anthony D, Rethinking the principles of war: *United States Naval Institute. Proceedings ; Annapolis* Vol. 129, Iss. 10, (Oct 2003),

Rabinovich, Abraham, *From "Futuristic Whimsy" to Naval Reality*, ur Hughes, Wayne P. Jr. (edit.), *The U.S Naval Institute on naval tactics* (Annapolis: Naval Institute Press, 2015)

Taylor, Theodore C., (1985) Tactical Concentration and Surprise-in Theory: *Naval War College Review*: Vol. 38 : No. 3 , Article 4. Available at: <https://digital-commons.usnwc.edu/nwc-review/vol38/iss3/4>

Ångström, Jan & Widén, Jerker (2012) Adopting a Recipe for Success: *Modern Armed Forces and the Institutionalization of the Principles of War, Comparative Strategy*, 31:3, 263-285, DOI: 10.1080/01495933.2012.692240

Litteratur

Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018,

Boyce, D. George, *The Falklands War*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005

Dunstan, Simon, *Yom Kippur: oktoberkriget 1973*, Svenskt militärhistoriskt bibliotek, Hallstavik, 2007

Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*, 2., [rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017

Freedman, Lawrence, *The official history of the Falklands campaign Vol. 2 War and diplomacy*, Frank Cass, London, 2005

George, Alexander L. & Bennett, Andrew, *Case studies and theory development in the social sciences*, MIT, Cambridge, Mass., 2005

Hughes, Wayne P. & Girrier, Robert, *Fleet tactics and naval operations*, Third edition., Naval Institute Press, Annapolis, Maryland, 2018

Hughes, Wayne P. (red.), *The U.S. Naval Institute on naval tactics*, Naval Institute Press, Annapolis, Maryland, 2015

Jensen, Tommy & Sandström, Johan, *Fallstudier*, Upplaga 1:1, Studentlitteratur, Lund, 2016

Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2003

Jomini, Antoine-Henri de, *The art of war*, Reformatted ed., Arc Manor, Rockville, MD, 2007

Sun, Zi, *The art of war*, Westview Press, Boulder, Colo., 1994

Leonhard, Robert R, *The principles of war for the information age*, Presidio, Novato, CA, 1998

Mahan, A. T. & Westcott, Allan, *Mahan on naval warfare: selections from the writings of Rear Admiral Alfred T. Mahan*, Dover Publications, Mineola, New York, 1999[1941],

Makarov, Stepan Osipovich, *Discussion of questions in naval tactics*, Naval Institute Press, Annapolis, Md., 1990

Speller, Ian, *Understanding naval warfare*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2014

Sun, Zi, *Sun Zis krigskonst*, 2. uppl., Operativa institutionen, Försvarshögsk., Stockholm, 1999

Till, Geoffrey, *Seapower: a guide for the twenty-first century*, Fourth edition., Routledge, Abingdon, Oxon, 2018

Till, Geoffrey, *Understanding victory: naval operations from Trafalgar to the Falklands*, Praeger, Santa Barbara, California, 2014

Widén, Jerker, *Theorist of maritime strategy: Sir Julian Corbett and his contribution to military and naval thought*, Ashgate Pub. Ltd., Burlington, VT, 2012

Woodward, Sandy. & Robinson, Patrick, *One hundred days: the memoirs of the Falklands Battle Group Commander*, Fully rev. and updated., HarperCollins, Hammersmith, London, 2003

Ångström, Jan & Widén, Jerker, *Contemporary military theory: the dynamics of war*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015.

Försvarsmaktspublikationer

Försvarsmakten, *Taktikreglemente för marinstridskrafterna*, Försvarsmakten, Stockholm, 2010